

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK VE CUMHURİYET FİKRİ*

M. Akif ERDOĞRU**

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim şekli olan 'cumhuriyet'in içeriğini ve önemini günümüzde yeniden hatırlamak mecburiyetindeyiz. Bu dönemleri hatırlayan veya önemini kavramış Türk aydınlarının hatırlatmalarına her zamankinden daha çok ihtiyacımız var. Zira, Cumhuriyet'in beşiği olan Fransa'da bile bu kavram zamanla unutulmuştur. Bunun üzerine, ondokuzuncu yüzyıl sonlarında, bir Fransız bilim adamının 'Cumhuriyet fikri eğitilmiş kişilerin hatıralarında mevcuttur. Oy isteyenler yani politikacılar bu görüşü hatırlamazlar, hatırlamak için bir mantığa da sahip değillerdir. Bu, eğitilmiş, aydın kişilerin hatırlatmalarına bağlıdır' demiştir. Hakikaten, zamanımızda Atatürk'ün cumhuriyet kavramından neler anladığını hatırlatmak gereklidir. Bu hatırlatmalar, Türkiye'yi yönetenler veya ileride yönetecek olanlar için son derecede gerekli ve faydalı olacaktır.

İlk olarak ulu önderimiz M. Kemal Atatürk'ün önemli bir demecini hatırlatmak istiyorum. Çünkü bu demeçte, cumhuriyetimizin içeriği ve kuvveti açıkça beyan edilmektedir.

"Cumhuriyet akıl ve şuurla kurulmuştur. Zayıf değildir. Yüzyıllardan beri çekilen milli musibetlerin uyanıklığı ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir. Türk milletinin tabiat ve ününe en uygun idaredir".

Bu görüşler, 1920'li yıllar için hakikaten çağdaş ve mantıklı saptamalardır. M. Kemal'i bu görüşlere ve Cumhuriyet gibi önemli bir sonuca

* Harran 1928'de Bodrum'da verilen konferansın Metnidir

** Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

ulaştıran olayların gerisini anlamak çok mühimdir. Çünkü hangi olaylar veya tavırlar M. Kemal'i böyle bir idare tarzını kurmaya yöneltmiştir? Biliyoruz ki, Mustafa Kemal, Fransız İhtilali'nden ve o dönemin Fransız düşünürlerinin politik fikirlerinden çok etkilenmiştir. Özellikle J.J. Rousseau (1712-1778) ve Montesquieu gibi Fransız düşünürlerinin Fransızca kitaplarını okumuş ve önemli gördüğü satırların altını çizmiştir. Montesquieu'nun hükümetler ve politik müesseseleri mukayese ettiği eseri Kanunların Ruhu (The Spirit of the Laws) ve J.J. Rousseau'nun 1761'de yayınladığı insanların özgürlüğünü ve haklarını savunan eseri Sosyal Mukavele'yi (Social Contract) ve kötü kanunları tartıştığı Émile'yi okumuştur. Anlayamadığı kelimeleri etrafındakilere izah ettirmekten hiç kaçınmamıştır. Bu bakımdan bizim Cumhuriyet ile özellikle Fransız Cumhuriyeti'nin gelişimi bazı noktalarda doğrudan bağlantılıdır. Kısacası, Türk ihtilaliyle Fransız İhtilali arasında belirgin bir paralellik her zaman mevcut olmuştur. Mustafa Kemal'in Cumhuriyeti ilan etmeden bir gün önce Fransız İhtilal tarihini okuduğunu ve Cumhuriyet kelimesini etrafındakilere sorduğunu F. Rıfki Atay yazmaktadır. Çünkü, O, Yeni Türkiye Devleti'nin bir idare şeklinin olmadığını, bu noktada bir boşluğun çıktığını kavramıştır. O, ne teokratik bir devlet ne de oligarşiyi yönetim şekli olarak istemiştir. O, Fransa ve Amerika gibi dini siyasetden ayırmış laik hükümetler gibi Türkiye'de de milleti koruyan ve Türk halkının refahını temin eden hükümetler istemiştir. Bu bakımdan Cumhuriyet'i anlayabilmek için M. Kemal'in gelişimini iyi bildiği, Avrupa'da gelişmiş olan Cumhuriyet ve Demokrasi'ye bir bakış yapmak gereklidir.

Cumhuriyet idaresiyle yönetim, Fransız İhtilali'nden sonra Avrupa'da ortaya çıkmış ve sadece Fransa'da değil Avrupa'nın diğer pek çok devletinde bizden çok önceki yıllarda tatbik edilmiş ve faydaları açıkça görülmüştü. Böyle bir yönetme tarzından haberdar olmayanlar, M. Kemal'e göre, geri kalmış devlet ve milletlerdi. Osmanlı Devleti ve Çarlık Rusyası gibi. Ulu önderimiz M. Kemal Atatürk, Avrupa devletlerinin özellikle ilk Fransız Cumhuriyeti'ndeki cumhuriyet ve demokrasi yolunda yapılan mücadeleleri çok iyi bilmekteydi. İlk Fransız Cumhuriyeti'nde yapılanlar onu

derinden etkilemiş ve sadece Cumhuriyet değil diğer inkılaplarına da ilham kaynağı olmuştur. Ona göre, yeni Türkiye Devleti, demokrasi prensibini en çağdaş ve mantıklı uygulayan hükûmet şekli olan Cumhuriyet'den uzak kalamazdı.

Türklerden çok önce Macarlar, Nisan 1849'da, bağımsız bir cumhuriyet ilan etmişlerdi. Alman orduları Macaristan'ı işgale geldikleri zaman Macar Kossuth, onlara cumhuriyet ilan ederek cevap vermişti. Portekiz'de 1910'da cumhuriyet ilan edildi ve monarşi (karlık rejimi) yıkıldı. İspanya 1989'da kolonilerini kaybetmesi üzerine krallığına darbe vurmuş; ancak 1931'de kral ülkeden kovularak cumhuriyet kurulabilmişti. Ancak, 1939'a kadar solcular, kralcılar ve muhafazakar cumhuriyetçiler ve milliyetçiler arasında mücadele devam etmişti. İtalya'da Ocak 1849'da Roma'da cumhuriyet ilan edilmiş ve Mazzini liderliği üzerine almıştı. Radikal cumhuriyetçiler Floransa ve Napoli'yi denetimleri altına almışlardı. Hem Macarların hem de İtalyanların cumhuriyeti bir sene bile süremedi. İtalya'da 1946'da halk oylarını cumhuriyetden yana kullandı. Bütün bu kısa açıklamalardan görülüyor ki cumhuriyetle yönetim şekli, Fransa'ya yakın ülkelerde bizden çok önce tatbik edilmişti. Fransa'da cumhuriyet ve demokrasi mücadeleleri diğer devletlere göre çok daha eskiydi. Fransızlar 1792-95 yılları arasında ilk cumhuriyet idaresini yaşadılar. 22 Eylül 1792'de Krallığın kaldırıldığı ilan edilmiş, yeni takvim yapılmış, üç yıl içinde devrimler pekiştirilmeye çalışılmıştı. Ancak terör, diktatörlük ve kan dökme ne yazık ki devam etmişti. Kasım 1792'de yayımlanan bir emirle özgür ve demokratik hükûmet ilan edilmiş, milli bir ordu kurulmuştu. Ordunun iase ve mühimmatı artırılmış ve genç subaylar eğitilmişti. Önemli askerî keşifler yapılmış ve çok önemli bir askerî mantık, yani "savunma yapan değil, zafer kazanan ordu" düşüncesi yerleştirilmişti. Fransızlar'ın kazandığı bu askerî zaferler çok paraya mal olduğundan dolayı, askerî başarılar yavaş yavaş Cumhuriyetçi heyecanı ve demokratik inancı gölgelemeye başlamıştır. Büyük bir ordunun muhafazası için çok paralar sarfedilmiş ve iktisadi hayat ordunun harcamalarına göre belirlenir olmuştur. Askerî başarılar güçlü merkezi hükûmet ve militarizmi (asker üstünlüğünü) yükseltti. Askerî yetkilerle donatılmış on iki üyeden oluşan Halk Güvenliği

Komitesi (The Committee for Public Safe) kuruldu. Bu komitenin görevi Fransa'nın her tarafına yayılan terör olaylarını engellemektir. Komite terörü engellemek için Şüpheliler Kanunu'nu (The Law of Suspects) yayımladı ve İhtilâl Mahkemelerini (the Revolutionary Tribunal) kurdu. Fransa'da yabancı güçler Fransız İhtilali'ndeki değişiklikleri kabul ettiler. Ülke yabancı güçlerden temizlendi. Fransız Cumhuriyeti'ne sadakatsız olanlar ve aristokratlar bu mahkemelerin kararlarıyla öldürüldü. J.J. Rousso'nun fikirlerinden etkilenmiş olan Robespier, bu zamanlarda, İhtilalci Fransa'nın fikri diktatörüydü. O, Fransa'da o zamanlar itikadi bir din ve Cumhuriyet faziletini kurmayı deniyordu. Komite diktatörce davranyordu. Askerî ve güvenlikle ilgili konular haricinde, iktisadi hayata da el atmıştı. Fiyatları dondurdu, mallara el koydu, sahiplerinin ellerinden malları zorla aldı. İşadamları, hukukçular ve "sağlam vatandaşlar" özel mülkiyete saygı ve normal kâra izin verilmesini istediler. Fransız kongresi (Convention), yeni milli eğitim planını uygulamaya koydu. Ayrıca, rejimi koruyan milli kanunları toplamaya başladı. Kadınların özel mülk edinmesi hakkı korundu. Bütün emlakın en büyük oğula miras kalma usulu yasaklandı. Basit bir ölçü-tartı sistemi uygulanmaya başlandı. Yeni bir takvim hazırlandı. Ay isimlerinin bazalarına yeni isimler verildi. Kongre, Cumhuriyet'te yaşayan bütün kişileri vatandaş ilan etti. Eski rejimi, yani Krallığı hatırlatan giyim kuşam değiştirildi. Cumhuriyetçi köktencilik (radicalizm) ortadan kalktı. Özgürlük, eşitlik ve kardeşlik kelimeleri Fransız subaylarınca başka ülkelere taşındı. Özgürlük, belirli politik idealleri ima ediyordu. Kişiler krallığın keyfi kurallarına bağlı olmayacaklardı. Konuşma yapma, tapınma, vicdan özgürlüğü, özel mülkiyete sahip olma ve basın serbesliği getirildi. Eşitlik, ihtilalin sosyal prensiplerine işaret ediyordu. İmtiyazlar kaldırıldı; kölelik sona erdirildi ve feodal sistem tahrif edildi. Bütün vatandaşlar kanunlar önünde eşit olacaklardı. Hayat gailesinde ve mutluluk sahasında kendilerine eşit şans veriliyordu. Kardeşlik, daha iyi, daha mutlu ve daha adil bir dünya yapmak isteyenlerin idealistik kardeşliğinin sembolüydü. Bu kelime, aynı zamanda Fransız milliyetçiliğinin parolasıydı. İnsanlık için Fransız milleti göğe yükseltildi. Okullar, ordu ve din millileştirildi. Artık, milli bir ordu, kardeşlik bayrağı altında milletlerin menfaatini savunmak

amacıyla harp etmeye hazırды. Politik özgürlük, sosyal eşitlik, milliyetçi vatanseverlik Fransız ihtilalinin idealleri olarak kaldı. Sonraki yüzyıllarda bu idealler Fransa'da kan, soy ve demire döndü. Üçüncü Fransız Cumhuriyeti 1870'de ilan edildi ve ancak yetmiş yıl dayanabildi. Çünkü, 1879'dan sonra Cumhuriyet'in iki özelliği belirdi: 1) çok sayıda partinin ortaya çıkmasıyla hükümetler dayanıksız oluyordu. Bakanlar çok kısa bir süre için görev yapıyorlardı. 2) Radikalizme doğru bir temayül arttı. Fırsatçılar ve Radikaller arasındaki mücadeleler 1889'da General Boulanger'in başarılı bir darbesiyle (coup d'état) neticelendi. Daha sonra, Fransız yahudisi kaptan Alfred Dreyfun ortaya çıktı ve Fransa'da Cumhuriyet güçlendi. Kralcıların itibarı azaldı ve ordudan atıldılar. Radikaller Fransa'dan sürüldü. Kilise karşıtlığı kuvvetlendi ve nihayet 1905'de kilise devletten ayrıldı. Fransız katolikleri Üçüncü Cumhuriyeti desteklemek zorunda kaldılar. Kısaca, M. Kemal Atatürk, Üçüncü Fransız Cumhuriyeti'ne kadar Fransa'da cumhuriyet ve demokrasi adına yapılanları çok iyi bilmekteydi ve Fransa tarihi kendi yapacağı inkılaplar için ilhamlarla doluydu. Kuşkusuz, M. Kemal bunları aynen taklit etmedi; Türk inkılâplarının aşağıda açıklayacağım vechile Fransa'dakilerden farklı olarak kendine özgü bir özelliği de vardı.

Cumhuriyet idaresiyle yönetim şekli, Yeni Türkiye'de, yukarıda kısaca belirttiğim üzere, bir ihtiyaçtan doğdu. Kuşkusuz bir taklit değildi. 29 Ekim 1923 öncesinde hükümetin kurulamaması üzerine ortaya çıkan yönetim boşluğunu çözümlenmek amacıyla ulu önderimiz M. Kemal Atatürk "milli iradeyi temsil eden yeni bir idare tarzının" kurulması düşüncesindeydi. Onun ifadelerine göre, hükûmetsiz bir devlet düşünülemezdi. Bir hükümet başkanını geçici olarak tanımak da işi çözmekteydi. Hele padişahı temsil eden veya edecek bir kişiye de hükümeti kurma görevinin verilmesi şimdiye kadar yapılmış inkılâplara uygun düşmezdi. TBMM'de çoğunluğu elinde tutanlara millî irade ve vatanın kaderi teslim edilmeliydi. Kanun yapma ve yürütme yetkisi zaten meclise verilmişti. Meclis'in üzerinde başka bir güç yoktu. Böyle bir hükümetin mahiyeti Cumhuriyet'den başka bir şey değildi. Millî hakimiyet esasına da-

yanan halk hükûmeti: Cumhuriyet. Böyle bir hükûmetin kurulmasında esas, "kuvvetler birliği" nazariyesiydi. Meclisi ve ülkeyi idare edecek kişilerin, demokrasi prensiplerine inanan ve milli iradeyi herşeyin üzerinde gören yöneticiler olması gerekliydi. Cumhuriyet, ülkeyi hükûmetsiz bırakmayacak bir rejimdi. Eğer partiler arasında bir anlaşmazlık olursa, cumhurbaşkanı TBMM'ni feshedebilir ve milletin oyuna müracaat edebilirdi. Böylelikle yürütme yetkisi seçim yoluyla elde edilebilirdi. Falih Rıfki Atay, "Çankaya" adlı eserinde M. Kemal'in görüşlerini ana hatlarıyla özetler:

"Rejimdeki olağan olmayan (gayri tabiiğin) çözümlenmesi zorunluluğu ortaya çıktı. Çünkü Türkiye'nin devlet şekli henüz belirlenmemiştir. Kanun-ı Esasi'de yeni hükûmet şeklini açıkça belirlemek gerekiyordu. Çünkü Padişahlık ve hilafet taraftarları hala vardı."

28 Ekim'de M. Kemal, Erzurum Kongresi'nden beri kalbinde bir sır olarak sakladığı, cumhuriyetin artık tatbik edilmesinin zamanı geldiğine inanmıştı. Nutuk'ta 'cumhuriyet' fikrinin nasıl sır gibi sakladığını ama Ali Rıza Paşa'nın bu fikri çok önceden keşfettiğini şöyle ifade eder.

"Ali Rıza Paşa, bir gün, Ahmet İzzet Paşa'yı ziyaret eder; esna-yı sohbetle aleyhimde birtakım tefevvühatda bulunur ve bu tefevvühata (yersiz sözler) mühim bir keşfini de ilave eder: 'Cumhuriyet yapacaklar, cumhuriyet!' diye bağırır. Doğrusunu isterseniz Efendiler, Makedonya'da Osmanlı İmparatorluğu'nun Garp Orduları Başkumandanı Ali Rıza Paşa'nın aslanlardan mürekkep, koskoca Türk ordularını, mahv-ü perişan ettirdikten ve kıymetli Makedonya topraklarını terk ve teberru ettikten sonra; devletin en müşkül anında, Vahdettin'in hadim-i amali olmak için, icap eden evsafi iktisap eylemiş olduğuna ve bu meşhur ordular başkumandanının, bu defa kendine en mahir muavin olarak, eski erkanharbiye reisini, Harbiye Nezaretine getirmeği düşüneneğine, tabii nazarıyla bakılabilir. Fakat teşebbüs-ı milliyenin, cumhuriyeti istihdaf (kurma amacı güttüğünü) bu kadar sürat ve sühuletle ihtisas ve idrak eyleyeceğine takdirhan olmamak (beğenmemek) mümkün değildir"

Saltanattan Cumhuriyet'e geçebilmek için M. Kemal gizli hareket etmeye mecbur olduğunu Ekim 1927'de okudukları Nutuk'ta açıklar:

"Cumhuriyet devleti idaresinden bahsetmeksizin, milli hakimiyet esasını dairesinde her an Cumhuriyete doğru yürüten şekilde temerküz ettirmeğe çalışıyorduk."

"Cumhuriyet" kelimesi muhalefet olur düşüncesiyle devamlı gizlenmişti. Çünkü, çağdaş bir idare tarzı anlamında Cumhuriyet, yeni Türkiye Devleti öncesinde ayrıntılarıyla tartışılmış değildi. M. Kemal'in cumhurbaşkanı olmasını istemeyenler, halkın kendi fikirleri etrafında toplanacaklarına inanmaktaydılar. Bundan dolayı, fazla tartışılmadan Cumhuriyet kabul ettirilmiştir. Yine O'nun ifadesine göre Cumhuriyet "cesur bir kararın ve dahiyane bir diplomatlığın" eseri idi. Bu yönetim biçiminin içeriğini, o zaman aydınlarının çoğu bilmemekteydi. Nitekim, Cumhuriyetçilik adı altında, bir yönetme biçimi olarak, Osmanlı döneminde bir fikir akımı gelişmiş değildi. Bu kelimeyi bilen bazı kişiler ise kelimenin siyasi içeriğini bilmemekteydiler. Falih Rıfkı'ya göre, Saltanatçı ve hilafetçi olanlar bu kelimenin telaffuzuna bile muhalefet etmekteydiler. 28 Ekim 1923 gecesine M. Kemal, Arapça olan bu kelimenin Fransızca karşılığını buldu (chose publique). 29 Ekim 1923'de Meclis'te kısa tartışmalardan sonra Cumhuriyet ilan edildi ve M. Kemal Cumhurbaşkanı seçildi. Bu yönetsel değişim, tarihçi mebus Abdurrahman Şeref Bey'in ifade ettikleri gibi, 23 Nisan 1920'den beri var olan bir rejimin açıkça ifade edilmesinden başka bir şey değildi. Cumhuriyet "samimi ve meşru olmak şartıyla" görüşlerin serbestçe söylendiği bir rejimdi.

Rejim açısından önemli bir tehlike TBMM'nin cumhuriyet rejiminden oyla (intihab yoluyla) sapabileceği idi. M. Kemal'e göre TBMM'den başka bir meclis asla kurulmamalıydı. TBMM eğer meşrutiyet gibi bir rejime sarsarsa, bu durumda, zecri tedbirlere başvurulmalıydı. Rejim açısından Atatürk'ün tesbit ettiği çok önemli başka bir nokta daha vardı: TBMM'de aynı mebusların halk iradesini "mal-ı mevrus" gibi uzun süre temsil etmeleri. Seçim yoluyla dahi gelse aynı kişilerin uzun süre, iki dönemden fazla,

milli hakimiyeti temsil etmelerine taraftar değildi. Nitekim, Aralık 1921'de bir demecinde şu sözleri söylemiştir:

"Millet bizi buraya gönderdi. Fakat ila ahirilömür biz burada ve bu milletin idaresini ve hakimiyetini mal-ı mevrus gibi temsil etmek için toplanmış değiliz".

Yine başka bir demecinde:

"Hükümetin, mahdut insanların sınıfların elinde bulunması dahi millet mevcudiyetinin asla kabul edemeyeceği bir keyfiyettir. Bütün milletin, ekseriyetle devlet idaresine, iştirakine mani olan bu (oligarşi) usulü de, bir zümrenin kendi menfaatlerini temin için, unum millete ait, hakimiyeti gasptan başka bir şey değildir" demıştır.

Kısaca, Atatürk, böyle bir idare tarzını seçmekle, Saray ile Türk Milleti arasında asırlardan beri devam edegelen bir anlaşmazlığı bertaraf ediyor, Türk Milleti'nin yönetime katılmasını sağlıyordu. Cumhuriyet, kuvvet ve yetkinin Allah'tan geldiğine inanan Osmanlı padişahları hak ve irs yoluyla icra yetkisine sahip oldukları bir idare şekline tepkiydi. Böylelikle irs ve hak yoluyla gelen veraset ve istihkakın da kalktığına bir işaretiydi. Padişahlık daha önce kalkmıştı, ancak Vahideddin'in yerine geçen Abdülmecid hala İstanbul'da halifeydi ve Dolmabahçe Sarayı'nda oturmaktaydı. Böyle bir idarede milletin benliği, hürriyeti sözkonusu olamazdı.

Cumhuriyet'in ilanı rejimi ifade etmekten başka, geniş anlamda, Batıya yöneliş ifade eder. Yeni Türkiye Devleti, Cumhuriyet'i seçmekle, Tanzimat'dan beri sürüp gelen medeniyet ve kültür savaşında, Batıcılığı tercih ettiğini göstermiştir. Cumhuriyet'in ilanı, irticacı, şeriatçı, mutaassıp çevrelere vurulmuş çok önemli bir idari değişimdir. Bu önemli inkılâbı tamamlayan, batıcılık yolunda başka önemli inkılâplar takip etmiştir. Medreseler, Şeriye mahkemeleri, Şeriye Vekaleti Batılılaşma ve Cumhuriyet rejimi önündeki engellerdi ve bunlar M. Kemal tarafından kısa bir süre

sonra kaldırılmıştır. M. Kemal, Cumhuriyet kelimesinin ve mahiyetinin sulandırılması veya içeriğinin değiştirilmesine kesinlikle müsaade etmemiştir. Örneğin, Falih Rıfkı'ya göre, "Terakkiperver Cumhuriyet" ismiyle bir parti kurulduğu zaman, bu kelimenin kendisine muhalif bir partiye mal edilmemesi için Halk Partisi'nin başına "Cumhuriyet" kelimesini bizzat kendisi eklemiştir. Ona göre, Cumhuriyet, Türk Milleti'ni ileriye götürecek bir rejimdi. Milletin kararı ve Türk ordusunun kahramanlığı rejimin güvencesiydi. Hükümet mensupları kendilerinin milletten ayrı olmadıklarını ve "milletin efendi olduğunu" anlamalıydılar. 14 Ekim 1925'de verdiği bir demecinde:

"Cumhuriyet ahlakî erdeme dayanan bir idaredir. Cumhuriyet faziletdir. Sultanlık korku ve tehdide dayanan bir idaredir. Cumhuriyet idaresi faziletli ve namuskar insanlar yetiştirir. Sultanlık korkuya, tehdide müstenid olduğu için korkak, zelil, sefil, rezil insanlar yetiştirir" demiştir.

Aslında, pek çok kişi cumhuriyetin ilanından farklı şeyler anladılar. İlk zamanlarda cumhuriyetin mahiyetini M. Kemal'e yakın olanlar bile anlayamadılar. Ancak onlar, M. Kemal'in tehlikeli bir mesuliyet yüklediğinin farkındaydılar. Eğer bu rejim yürümezse, şimdiye kadar yapılan köklü değişimlerin bir önemi kalmayacağı gibi; "ıslahat" imkanının da ortadan kalkacağına inanmaktaydılar. Cumhuriyet ile M. Kemal'in bir "halk adamı" karakterinden uzaklaşarak "diktatör" olacağı endişesi ortaya çıktı. Ancak bu endişeyi bizzat kendisi bertaraf etmiştir. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi tartışılırken, O, "kayd-ı hayat şartıyla olabilir" diyen bir gazeteciye, sert bir tavırla, bunu kabul edemeyeceğini söylemiştir.

Cumhuriyet ile Demokrasi arasında ayrılmaz bağ olduğu M. Kemal tarafından vurgulanmıştır. 1932 yılında M. Kemal:

"Türkiye Cumhuriyeti, demokrasi esasına müstenid bir devlettir. Demokrasi ise esas itibarıyla siyasî mahiyettedir, fikridir, ferdidir, müsavatperverdir. Demokrasinin, bu esas noktalarına göre, vatandaşın siyasi hürriyet ve mesaisini temin etmek ve vatandaşın ilmî, ictimâî, sanat,

ahlak gibi fikrî sahalarda inkişafını temin ile alakadar olmak ve vatandaşın millî hakimiyet usulü dairesinde iştirak hakkını ve bütün vatandaşların aynı siyasî haklarını haiz olmalarını temin eylemekten ibaret olan noktalar devletin, vatandaşa karşı, başlıca vazifelerinin hududunu gösteren işaretlerdir. O halde, demokrasi esasına müstenid bir devlet, bir içtimai muavenet sistemi, veyahut, bir iktisadi teşkilat sistemi değildir. Bunun için, bu sahalara ait işlere, devletin karışmaması bütün bu mahiyetteki işleri fertlere veya fertlerden mürekkep şirketlere bırakması mümkündür. Bu imkanın derecesini anlamak için, devletin, millete ve memlekete karşı, ifasına mecbur olduğu, esaslı vazifelerini, ikinci derecede görülen vazifelerle münasebet ve irtibatlarını düşünmek lazımdır".

On göre, "Bolşevik nazariyesi, ihtilalci siyasi sendikalizm nazariyesi ve menfaatlerin temsili nazariyesi" Türk cumhuriyet ve demokrasisine aykırı siyasî akımlardır. Bir demecinde:

"İşte bu sebeplerden dolayıdır ki, biz bu ve bundan evvelki nazariyeleri, memleketimiz ve milletimiz için muvafık görmüyoruz. Biz, memleket halkı efradının ve muhtelif sınıf mensuplarının, yekdiğerine yardımlarını, aynı kıymet ve mahiyetde görüyoruz; hepsinin menfaatlerinin aynı derecede ve aynı müsavaperverlik hissiyle teminine çalışmak isteriz. Bu tarz milletin umumi refahı devlet bünyesinin, tanzimi için daha muvafık olduğu kanaatindeyiz. Bizim nazarımızda çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkar, asker, doktor velhasıl herhangi bir içtimai müessesede faal bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti müsavidir. Devlete, bu telakki ile azami nafi olmak ve milletin emniyet ve idaresini, mahalline sarf edebilmek, bizce, bizim anladığımız manada, halk hükümet idaresi ile mümkün olur" demişlerdir.

Ulu önderimiz M. Kemal Atatürk'ün büyük sıkıntı ve zorluklar içerisinde kurduğu 'Türk İstiklâl ve Türk Cumhuriyetini' sonsuza kadar koruma ve savunma görevini, Türk gençliğine emanet ettiğini tekrar hatırlatmak gereklidir.